

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

επιλογή κειμένων – σχόλια
Neil Hopkinson

08

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΚΛΑΣΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

1-2[574-5] Η Σιμαίθα ζητά δαφνόφυλλα και προστάζει τη Θεστυλίδα να στεφανώσει τη λεκάνη (που θα χρησιμοποιηθεί στο στ. 43 για μια σπονδή) με κόκκινο μαλλί. Φαίνεται πιθανό ότι τόσο η δάφνη (που φοριόταν ως στεφάνι) όσο και το μαλλί προορίζονταν για να προφυλάσσουν από τις κακές δυνάμεις που προκαλούνταν κατά τη διάρκεια της μαγείας· αλλά πιθανότατα η δάφνη είναι εκείνη που θα καεί στους στίχους 23-6.

2[575] οίδς άώτω: ομηρική φράση, που συνήθως μεταφράζεται «το καλύτερο μαλλί προβάτου». Η σημασία του άωτος είναι αβέβαιη – και ήταν αβέβαιη και τον 3ο αιώνα π.Χ.: αλλά βρίσκεται σχεδόν πάντα σε σχέση με υψηλή ποιότητα.

3[576] «Ωστε να μπορέσω να δέσω αυτό τον αγαπημένο άνδρα που μου δημιουργεί προβλήματα». **ώς... καταδήσομαι:** μερικές φορές στην ποίηση η υποτακτική των τελικών προτάσεων αντικαθίσταται από ορι-

στική μέλλοντα (Goodwin, GMT § 324). Το καταδέω είναι συνηθισμένος όρος στη μαγεία για το μάγεμα ενός ανθρώπου με ξόρκια.

4[577] «Έχουν περάσει δώδεκα μέρες από τότε που ... δεν ήρθε σε μένα», δηλ. πάνε έντεκα μέρες από τότε που ήρθε [βλ. και Dover: Who <is> for me a twelfth-day person from which (i.e. since) he ... does not even come to me]. Για το χρονικό επίθετο πρβλ. σχόλιο 64. τάλλας: η τελική συλλαβή δεν είναι ποτέ βραχεία πριν από την ελληνιστική περίοδο. ποθίκει: δωρικός τύπος του προσήκει.

5[578] ζοοί: όταν μια γυναίκα μιλάει για τον εαυτό της σε ά πληθυντικό πρόσωπο συνήθως χρησιμοποιεί αρσενικά επίθετα και μετοχές.

6[579] άνάρσιος: πιθανότατα ομόρριζο με το άραρίσκω· έτσι η αρχική σημασία είναι ίσως «εξαρθρωμένος», «σε ασυμφωνία με» παρά «εχθρικός», «αδυσώπητος» (LSJ). άλλᾶ: επίρρημα· πρβλ. 127.

7[580] ταχινὰς φρένας «η άστατη καρδιά του», που αλλάζει γρήγορα.

8[581] Τιμαγήτιοι: οι παλαιστρες συχνά ανήκαν σε ιδιώτες.

9[582] οἷα = ὅτι τοῖα, ένας ιδιωματισμός που απαντά ήδη στον Όμηρο.

10[583] ἐκ «μέσω», του οργάνου (LSJ στο λήμμα III.6).

11[584] καλόν: επίρρημα: το φαίνω χρησιμοποιείται μερικές φορές ως αμετάβατο = «λάμπω» (πρβλ. 1622-3). άσυχα: για ένα ξόρκι που λέγεται σιγανά, ψιθυριστά. Πρβλ. 62.

12[585] καὶ σκύλακες «ακόμα και τα σκυλιά», που συνδέονταν με τη λατρεία της Εκάτης (πρβλ. 35-6) και μπορεί να πιστεύεται επομένως πως δεν τη φοβούνται τόσο πολύ όσο τα άλλα πλάσματα. Τούτο φαίνεται πιο πιθανό από μια αναφορά στην παροιμιώδη αναισχυντία των σκύλων (για την οποία πρβλ. 58).

13[586] «Καθώς έρχεται μέσα από τους τάφους των νεκρών και το μαύρο αίμα», ίσως όσων προσφέρθηκαν σε θυσίες. Ο στίχος απηχεί την Ίλ. Κ.297-8 βάν ρ' ἴμεν ὡς τε λέοντε δύω διὰ νύκτα μέλαιναν / ἄμ φόνον, ἄν νέκυας, διὰ τ' έντεα καὶ μέλαν αίμα, όπου το σκηνικό είναι ένα πεδίο μάχης.

14[587] δασπλήτι: ένα ομηρικό άπαξ (Όδ. 15.234), το οποίο προφανώς σημαίνει «τρομερή». ές τέλος: μέχρι να ολοκληρωθεί επιτυχώς το τελετουργικό.

15-16[588-9] Η Σιμαίθα αναφέρει την Κίρκη και τη Μήδεια ως αρ-

χιμάγισσες· θυμόμαστε όμως ότι στο τέλος έχασαν και οι δύο τους άνδρες τους.

15[588] «Κάνοντας τα φάρμακα αυτά καθόλου χειρότερα (δηλ. πιο ισχυρά) από <εκείνα> της Κίρκης ...».

16[589] Ξανθᾶς Περιμῆδας: προφανώς γίνεται αναφορά στη σπουδαία μάγισσα Ξανθὴν Ἀγαμήδην (Ίλ. Λ 740). Οι μελετητές έχουν συζητήσει για το κατά πόσον το περι- είναι (1) μια κομψή παραλλαγή του Θεόκριτου, αναφορά σε μια άλλη εκδοχή του ονόματος· (2) παραδρομή του Θεόκριτου που δεν θυμόταν καλά το χωρίο από την Ἰλιάδα· (3) λάθος της Σιμαίθας, με σκοπό να την παρουσιάσει ως μια αμαθὴ κοπέλα που προσπαθεῖ να ξεπεράσει τον εαυτό της στην προσπάθειά της να επιτύχει τελετουργική μεγαλοπρέπεια.

17[590] Ἰυγξ: λέγεται πως ἡ Ἰυγξ ἦταν νύμφη που κέρδισε την αγάπη του Δία μέσω της μαγείας και μεταμορφώθηκε από την Ἥρα σε πουλί, το στραβολαίμη, που κάνει περίεργες περιστροφικές κινήσεις του λαϊμού την εποχή του ζευγαρώματος. Φαίνεται πως, προκειμένου να προσελκύσουν ἢ να επανακτήσουν τον αγαπημένο τους, οι ἔλληνες μάγοι περιστρέφαν ἕναν ξύλινο ἢ πήλινο δίσκο, πάνω στον οποίο ἦταν δεμένος ἕνας στραβολαίμης με ανοιγμένα φτερά (πρβλ. Πίνδ. Πυθ. 4.214-17)· ἀλλὰ, ἀπὸ τη στιγμή που οι απογοητευμένοι εραστές ἦταν περισσότεροι ἀπὸ τους στραβολαίμηδες, το πουλί συνήθως παραλειπόταν και ἡ λέξη Ἰυγξ κατέληξε να δηλώνει τον ἴδιο τον τροχό. Ἀρκετοὶ τέτοιοι τροχοὶ παριστάνονται σε ἀγγεία, συνήθως τους κρατᾶ ὁ Ἔρως (βλ. το σχολιασμό του Gow, εἰκόνες IV-V). Ὁ τροχὸς στριφογύριζε τεντώνοντας και χαλαρώνοντας διαδοχικὰ ἕνα σκοινί, που περνούσε μέσα ἀπὸ δύο τρύπες κοντὰ στο κέντρο του. Πρέπει να φανταστοῦμε τη Σιμαίθα να στριφογυρίζει την Ἰυγγα στο τέλος της κάθε «στροφῆς».

18[591] Ἡ πρώτη ἀπὸ τις τελετές «συμπαθητικῆς» μαγείας της Σιμαίθας: το λιωμένο κριθάρι (ἄλφιτα) μαραίνεται πάνω στη φωτιά· ἔτσι ακριβῶς, ἐλπίζει κι ἐκεῖνη, να μαραθεῖ ὁ Δέλφης, κυριολεκτικὰ και μεταφορικὰ (πρβλ. 28-9), ἀπὸ τις φλόγες του ἔρωτα. ἀλλ' «ἐλα λοιπόν», ἐνθαρρύνοντας τη Θεστυλίδα να συνεχίσει τη δουλειά (πρβλ. 96). Σχετικὰ με τη χρῆση αὐτῆ του ἀλλὰ με προστακτικῆς βλ. Denniston, GP 13-15.

19[592] πᾶι... ἐκπεπότασαι;: σχόλιο 564.

20[593] καὶ τίν «και σε σένα <ὅπως και στον Δέλφη>».

23[596] ἐπί «εναντίον» του Δέλφη, δηλ. να τον επηρεάσει.

24[597] λακεί: ληκέω = «τριζοβολώ». καπυρίσαισα = καταπ-, «που ήταν μέσα στη φωτιά». Πρβλ. σχόλιο 303, σχόλιο 85.

26[599] σάρκ' ἀμαθύνοι «να χαθεί η σάρκα του», που θα την έχουν καταβροχθίσει οι φλόγες του έρωτα: πρβλ. 89-90, όπου η Σιμαίθα λέει ότι «είχε μείνει πετσά και κόκαλο».

34[602] ἀδάμαντα: οι αδαμάντινες πύλες του Άδη: πρβλ. Βιργ. Αιν. 6.552 porta adversa ingens solidoque adamante columnae. κινήσαις: προφανώς δυνητική ευκτική χωρίς το ἄν (σχόλιο 234) – «μπορείς να κινήσεις τον αδάμαντα του Άδη και οτιδήποτε άλλο <εξίσου> στέρεο <-έτσι να κινήσεις και την καρδιά του Δέλφη για μένα>». Η Σιμαίθα σταματά απότομα καθώς ακούει, ή κάνει πως ακούει, σημάδια της παρουσίας της Εκάτης.

35[603] ἄμμιν: δοτική ηθική (πρβλ. 5 μοι, 66 ἄμμιν).

35-6[603-4] κύνες ... τριόδοισι: η Εκάτη ήταν θεά των σταυροδρομίων και γίνονταν θυσίες σκύλων εκεί προς τιμήν της (πρβλ. σχόλιο 12).

36[604] τὸ χάλκεον... ἄχει: σε πολλές κοινωνίες το χτύπημα του χαλκού κρατά μακριά το κακό (στην Ελλάδα αυτό γινόταν ειδικά όταν είχε έκλειψη). Η Σιμαίθα προσέχει να προφυλάξει τον εαυτό της από τις επικίνδυνες δυνάμεις που έχει επικαλεστεί. ἄχει: προστακτική του ἤχέω.

38[606] Μια μεταφυσική σιωπή συχνά περιγράφεται ότι συνοδεύει τις θείκες επιφάνειες: βλ. σχόλιο 203.

39-40[607-8] ἀνία ... καταίθομαι: συνεχίζει από το ἀνίασεν ... αἴθω (23-4).

41[609] ἀντὶ γυναικός «αντί για γυναίκα του», πράγμα που ἤλπιζε να γίνει. κακάν: ίσως «ντροπιασμένη <στα μάτια των άλλων>» παρά «άθλια».

28[611] κηρόν: ίσως ένα κέρινο ομοίωμα του Δέλφη. Τέτοια ομοιώματα χρησιμοποιούνται συχνά στη «συμπαθητική» μαγεία. σὺν δαίμονι «με τη βοήθεια της θεάς», ομηρική φράση.

29[612] ὡς «ακριβώς έτσι». Μύνδιος «από τη Μυνδία», μια πόλη στις ακτές της Καρίας, σχεδόν απέναντι από την Κω. Το γεγονός αυτό, μαζί με την αναφορά στον πόντον (38) και την αναφορά του Φιλίνου, ενός διάσημου Κώου αθλητή (115), υποδηλώνει ότι η Κως ίσως είναι το φανταστικό σκηνικό του ποιήματος.

30[613] δινεῖθ' = δινεῖται. Πρβλ. σχόλιο 496. **ρόμβος «σβούρα».** κομμάτι από ξύλο ή μέταλλο που κάνει δυνατό θόρυβο όταν στριφογυρίζει στην άκρη ενός σκοινιού. Η χρήση του μαρτυρείται σε πολλούς πολιτισμούς σε όλο τον κόσμο. Εδώ έχει στόχο, όπως και η ἴυγξ, να προσελκύσει τον Δέλφη. ἔξ: η δύναμή του προέρχεται από την Αφροδίτη.

31[614] δινοῖτο «ας πηγαίνει μπρος-πίσω».

43[616] ἔς τρίς: ο μαγικός αριθμός. Η πρόθεση είναι περιττή: πρβλ. σχόλιο 1324.

45-6[618-19] «Να τους ξελησμονήσει, όπως ο Θησέας κάποτε ξελησμόνησε, λένε, στη Δία την ομορφομαλλούσα Αριάδνη» (μτφρ. Σ. Γ. Χατζηκώστα). Η Δία είναι το άλλο όνομα της Νάξου: εκεί ήταν που ο Θησέας εγκατέλειψε την Αριάδνη, που είχε ξεφύγει μαζί του από την Κρήτη αφού τον βοήθησε να σκοτώσει τον ετεροθελή αδελφό της, τον Μινώταυρο (πρβλ. σχόλιο 53-4, Κάτ. 64.76-264). Η ειρωνεία εδώ είναι φανερή: ο Δέλφης μοιάζει στον Θησέα στο γεγονός ότι έχει ξεχάσει τη Σιμαίθα, και η ίδια είναι μοιραίο να μείνει εγκαταλειμμένη όπως η Αριάδνη. Πρβλ. σχόλιο 15-16.

46[619] λᾶσθῆμεν: απαρέμφατο αορίστου του λανθάνομαι, με δωρική κατάληξη απαρεμφάτου (αττ. λασθῆναι). ἐυπλοκάμω Ἀριάδνας: απήχηση με παραλλαγές του καλλιπλοκάμω Ἀριάδνη, Ἰλ. Σ 592.

48[621] ἵππομανές: ένα απροσδιόριστο φυτό από την Αρκαδία που ονομάστηκε έτσι επειδή πίστευαν ότι τα άλογα τρελαίνονταν γι' αυτό (τῶ... ἔπι). Δεν είναι ξεκάθαρο τι είδους τελετουργικό εκτελεί εδώ η Σιμαίθα.

50[623] καὶ ... περάσαι «<έτσι ακριβώς> να έρθει (ευκτική αορίστου του περάω) και στο σπῆτι τούτο».

51[624] λιπαρᾶς «λιπαρή» επειδή οι αθλητές αλείφονταν με λάδι. Ὑπαλλαγή.

53-4[626-7] Η Σιμαίθα σχίζει και καίει την άκρη (κράσπεδον) από το χιτώνα του Δέλφη. Το να καταστρέφεις τέτοια δείγματα από το σώμα κάποιου (ιδιαίτερα μαλλιά και νύχια) πιστεύεται πως επηρέαζε «συμπαθητικά» το ίδιο το σώμα.

53[626] ὤλεσε «έχασε».

54[627] ὠγῶ = ὁ ἐγώ. κατ' ... βάλλω: τμήση. ἐν πυρί: το ἐν χρησιμοποιείται μερικές φορές με ρήματα κίνησης «υπονοώντας τόσο κίνηση

προς όσο και εν συνεχεία στάση σε τόπο» (LSJ στο λήμμα I.8). Πρβλ. 1585, σχόλιο 1291.

56[629] λιμνᾶτις... βδέλλα «σαν τη λιμνίσια βδέλλα» (μτφρ. Σ.Γ. Χατζηκώστα). Ο έρωτας την έχει κάνει χλωμή και αποτραβηγμένη.

58[631] Το ποτό σαύρας μπορεί να είναι ένα ερωτικό φίλτρο· αλλά το κακόν ακούγεται δυσοίωνο. αὔριον: πρβλ. 9.

59-62[632-4] Η Θεστυλῖς στέλνεται να ανακατέψει ελαφρά (ὑπόμαξον) κάποια μαγικά βότανα (θρόνα) πάνω από το κατώφλι του Δέλφη (φλιᾶς), προκειμένου να κάνει τα κόκαλά του να πονούν από ερωτικό πόθο.

60[633] ἄς: δωρικός τύπος του ἔως· ενν. ἐστί.

61 Ένας εμβόλιμος στίχος που προστέθηκε για να συμπληρώσει το νόημα, αφού το νύξ στο στ. 60 είχε παραφθαρεί σε νῦν: βλ. κριτικό υπόμνημα.

62[634] ἐπιτρώζουσα: πρβλ. σχόλιο 1.

64[636] πόθεν: δηλ. «από πού να ξεκινήσω να μιλάω;». δακρύσω: πιθανότατα απορηματική υποτακτική αορίστου: πρβλ. σχόλιο 277.

65[637] τίνος: ουδέτερο.

66[638] ἦνθ' «πήγε». τωῦβούλοιο = τοῦ Εὐβ·· ενν. θυγάτηρ. Η Αναξώ, κόρη του Ευβούλου, κάλεσε τη Σιμαίθα στη γιορτή της Άρτεμης, στο δρόμο για την οποία η Σιμαίθα ερωτεύτηκε τον Δέλφη με την πρώτη ματιά. Για τέτοιου είδους συναντήσεις βλ. σχόλιο 46· εδώ όμως η συνηθισμένη περίπτωση αντιστρέφεται και η κοπέλα είναι εκείνη που χτυπά ο Έρωτας. καναφόρος «κανηφόρος». Στις μεγάλες γιορτές (π.χ. Θεσμοφόρια), παρθένες κοπέλες άμεμπτης φήμης επιλέγονταν για να μεταφέρουν σε πομπή κάνιστρα που περιείχαν τελετουργικά αντικείμενα για τη θυσία. Η επιλογή γι' αυτόν το ρόλο ήταν μεγάλη τιμή. ἄμμιν: σχόλιο 35.

67[639] τᾶ «προς τιμήν της οποίας», κυρ. «για την οποία».

68[640] πομπεύεσκε περισταδόν «περνούσαν σε πομπή κυκλικά». = περιεπομπεύεσκε· το -στα- (ζίστημι) δεν παίζει σημασιολογικό ρόλο εδώ. Τα ζώα προορίζονται για δημόσια διασκέδαση, όχι για θυσία. Ως θεά του κυνηγιού, η Άρτεμη σχετίζεται ιδιαίτερα με τα άγρια ζώα. ἐν δέ «και ανάμεσά τους», δηλ. ιδιαίτερα εντυπωσιακή.

70[642] Θευμαρίδα «του Θευμαρίδα». Οι γυναίκες δούλες από τη Θράκη ήταν κάτι σύνηθες. ἄ μακαριτίτις: ευφημισμός για τους «νεκρούς» (πρβλ. αγγλ. God bless her soul!). Η λεπτομέρεια αυτή (και ο παρατα-

τικός ἐπᾶδεν στο στ. 91) υποδηλώνει ότι η σχέση της Σιμαίθας με τον Δέλφη διήρκεσε για αρκετό διάστημα.

72[644] ἄ μεγάλοιτος «η δυστυχής». Η φράση βρίσκεται σε έντονη αντίθεση με το ἄ μακαρίτις που είναι στην ίδια μετρική θέση στο στ. 70.

73-80[645-52] Η λεπτομερής περιγραφή της Σιμαίθας για τα ρούχα της (73-4) και η διπλή παρομοίωση που κάνει στην περιγραφή του Δέλφη και του Ευδάμιππου είναι «επικές» σε δομή, αλλά «απλές» στις λεπτομέρειες.

73[645] βύσσοιο «λινές». σύροισα: κυρ. «που σέρνεται», δηλ. φορώντας ένα ρούχο που σέρνεται στο έδαφος. Ξυστίδα: προφανώς κάποιου είδους ακριβό εξωτερικό ρούχο. Η Σιμαίθα το είχε δανειστεί για εκείνη την ημέρα από τη φίλη της Κλεαρίστη.

76[648] ἄ τὰ Λύκωνος «εκεί που <είναι> το σπίτι του Λύκωνα» – ίσως ένα αγρόκτημα.

77[649] ὁμοῦ: με το ἰόντας.

78[650] Ξανθοτέρα ... ἐλιχρύσοιο «πιο χρυσή κι από τον ελίχρυσο», ένα φυτό με κίτρινα άνθη. γενειάς: ενικός γιατί η γενειάδα του καθενός ήταν χρυσή.

80[652] ὡς ἀπό ... λιπόντων: τμήση· γενική απόλυτη μετοχή: «όπως θα ήταν, αν είχαν μόλις αφήσει την ωραία τους άσκηση στο γυμναστήριο» – πιθανότατα για να παρακολουθήσουν τη γιορτή.

82[654] χῶς ἴδον ὡς ἐμάνην: ο ρυθμός και η διατύπωση είναι δανεισμένα από την Ίλ. Ξ 294 (ο Δίας βλέπει την Ήρα) ὡς δ' ἴδεν ὡς μιν Ἔρωσ πυκινὰς φρένας ἀμπεκάλυψεν· αλλά η περιγραφή της Σιμαίθας για τα συμπτώματά της στους ακόλουθους στίχους φαίνεται, όταν διαβαστεί σε συνδυασμό με τους στίχους 106-8, να είναι μια έμμεση αναφορά στη Σαπφώ απ. 31.7 κ.ε. ὡς γὰρ ἔς σ' ἴδω βρόχε, ὡς με φῶναι-/ σ' οὐδ' ἔν' ἔτ' εἶχει ... λέπτον / (10) αὐτίκα δὲ χρῶι ὑπαδεδρόμηκεν. («Σαν σε κοιτώ δεν βγαίνει πια η φωνή μου ... σαν πυρετός το σώμα μου άξαφνα φλογίζει...», μτφρ. Μ.Ι. Γιόση.) Αυτές οι απηχήσεις, αν πράγματι πρόκειται για κάτι τέτοιο, ενισχύουν τη λογοτεχνική υφή της αφήγησης της Σιμαίθας: βλ. Segal στο *Arethusa*, ό.π. Η σύνταξη ὡς ... ὡς / ὡς έχει προκαλέσει μεγάλη συζήτηση: είναι το δεύτερο ὡς επιφωνηματικό ή δεικτικό; Στον Όμηρο (και στη Σαπφώ) είναι σχεδόν σίγουρα δεικτικό («Τη στιγμή που την είδε, τη στιγμή εκείνη, κυρ. έτσι ακριβώς, ο πόθος κυρίευσε το νου του») και μπορεί

να υπάρχει και στον Θεόκριτο («Όταν τον είδα, αμέσως τρελάθηκα»)· αλλά ένα επιφώνημα θα έδινε καλό νόημα («Όταν τον είδα, πώς τρελάθηκα!»). Ο Βιργίλιος στην περίφημη μίμησή του (ut vidi ut peri ut me malus abstulit error!, *Εκλ.* 8.41) φαίνεται πως το παίρνει ως επιφωνηματικό, παρόλο που κι εκεί η σύνταξη είναι αμφισβητούμενη. Για μια πλήρη συζήτηση βλ. S. Timpanaro, *Contributi ...*, Rome 1978, 219-87. Πρβλ. 1118.

82-3[654-5] μοι ... δειλαίας: αλλαγή σύνταξης παρόμοια με το τοῖς ... λιπόντων παραπάνω (78-80).

84[656] ἐφρασάμαν «αντιλήφθηκα» + γενική. Αντίθετα στ. 69 κτλ., φράζέο μευ τὸν ἔρωθ', που έχει την πιο συνηθισμένη αιτιατική, ὡς «πώς».

85[657] καπυρά: χρησιμοποιείται μόνο εδώ για να δηλώσει αρρώστια. Το LSJ μεταφράζει «ξεραμένη», «καμένη»· αλλά είναι πιθανό ο Θεόκριτος να αναφέρεται σε μια ετυμολογία από το κατά + πῦρ, δηλ. «καιόμενη» (πρβλ. καπυρίσαισα, 24): αυτό θα έκανε το μεταφορικό πυρί του στ. 82 κυριολεκτικό.

88[660] πολλάκι: ὅπως ο πυρετός ήρθε και έφυγε. θάψω: ένας θάμνος από τον οποίο παρασκευαζόταν η κίτρινη βαφή.

89[661] αὐτά «μόνη». Για την απώλεια μαλλιών ως σύμπτωμα μαχλοσύνης πρβλ. Ησ. απ. 133, Βιργ. *Εκλ.* 6.51 (W. Clausen, *Virgil's Aeneid*, Berkeley/Los Angeles 1987, 101).

90[662] ἔς τίνος: ενν. δόμον.

91[663] ἔλιπον «παρέλειψα <να επισκεφτώ>».

92[664] ἦς οὐδὲν ἔλαφρόν: δεν είναι καθόλου εύκολο να διαλέξει κάποιος μεταξύ των μεταφράσεων «Δεν ήταν ελαφρό θέμα» και «Δεν υπήρχε τίποτα ανακουφιστικό»· για το δεύτερο πρβλ. 495 κοῦφόν τι ἄνυτο φεύγων «περνούσε γρήγορα».

94[666] χούτω «κι έτσι».

95[667] Τόσο το εἶ δ' ἄγε όσο και το μήχος είναι επιβλητικές επικές φράσεις.

96[668] ἀλλά: σχόλιο 18.

98[670] τηνεί: δωρικός τύπος για το εκεί.

100[672] μόνον: αρσενικό, με το ἔόντα. ἄσυχά «διακριτικά».

101[673] κείφ' = καί είπέ. ὅτι: στα αρχαία ελληνικά συχνά χρησιμοποιούνται σύνδεσμοι για να εισαγάγουν ευθύ λόγο. λιπαρόχρων: πρβλ. σχόλιο 51, 79.

104[676] ἄρτι... ἀμειβόμενον: πρβλ. σχόλιο 133. Το νόημα στην πραγματικότητα είναι «μόλις τον είδα να περνάει ...», όχι «όταν τον είδα απλώς να περνάει ...».

106-10[678-82] Για τα συμπτώματα αυτά πρβλ. Σαπφώ απ. 31.9-16 (πρβλ. σχόλιο 82) ἀλλ' ἄκαν μὲν γλῶσσα ἔαγε ... / (13) καὶ δὲ μ' ἴδρωσ ψῦχος ἔχει («δένεται η γλώσσα μου... κρύος ιδρώς με λούζει ...», μτφρ. Μ.Ι. Γιόση).

107[679] κοχύδεσκεν: το κοχυδέω είναι αναδιπλασιασμένος τύπος της ρίζας που σημαίνει «χύνω» (πρβλ. χύδην επίρρ. ομόρριζο του χέω). ἴσον: επίρρ., «σαν».

108-9[680-1] οὐδ' ὅσον ... τέκνα «ούτε τόσο όσο τα παιδιά κλαίνε στον ύπνο τους καλώντας την αγαπημένη τους μητέρα». Για τον πληθυντικό του ρήματος βλ. σχόλιο 70.

110[682] ἐπάγην «πάγωσα», «έμεινα ακίνητη»: παθητικός αόριστος του πήγνυμι. δαγῦδι «κέρινη κούκλα» με άκαμπτα μέλη και κορμό. ἴσα: θηλυκό.

112[684] ὠστοργος = ὁ ἄστοργος, «ο άκαρδος». ἐπὶ χθονὸς ὄμμα-τα πάξας < Ἰλ. Γ 217, όπου η φράση χρησιμοποιείται για τον Οδυσσέα που συγκεντρώνεται προτού βγάλει έναν υπέροχο λόγο. Η Σιμαίθα δείχνει να ερμηνεύει την πράξη του Δέλφη ως δείγμα μετριοφροσύνης: αλλά ο λόγος του θα είναι υπερβολικά πειστικός, όπως τελικά αρχίζει να αντιλαμβάνεται (138 ταχυπειθής).

113[685] Σχετικά με τη δομή του στίχου πρβλ. 555.

114[686] τόσον ... ὅσον «τόσο <μόνο> ... όσο ...».

115[687] πρᾶν ποκα «τις προάλλες». τράχων: δωρικός τύπος του τρέχων [πρβλ. Εἰδ. 11.40 (=532) τράφω αντί τρέφω]· επίσης στο στ. 147. Φιλῖνον: ένας διάσημος Κώος αθλητής: πρβλ. σχόλιο 29. Το πομπῶδες ύφος τονίζει την έπαρση του Δέλφη: πρβλ. σχόλιο 121-2, 124-5.

116[688] ἦ μὲ παρῆμεν: με το ἔφθασας (114), ένας ιδιωματισμός που είναι δύσκολο να αποδοθεί. Το νόημα είναι «τη στιγμή που με καλούσες, ἤδη περίμενες τον ερχομό μου» (παρῆμεν δωρικός τύπος του παρείναι).

118-28[690-700] Ο Δέλφης λέει ότι θα ερχόταν με έναν κῶμον στην πόρτα της Σιμαίθας, με μήλα και στεφάνια· και ότι, αν τον είχε απορρίψει και κρατούσε την πόρτα της κλειστή, αυτός και οι φίλοι του θα είχαν χρησιμοποιήσει δάδες για να την κάψουν ή πελέκεις για να τη σπάσουν.

Οι λογοτεχνικές πηγές (π.χ. η Νέα Κωμωδία και τα επιγράμματα) έχουν πολλές αναφορές σε τέτοιου είδους συμπεριφορά από την πλευρά των εραστών που αποκλείονται. Εδώ, όμως, οι αναφορές του Δέλφη στην τυπική συμπεριφορά του άνδρα εραστή και της απρόθυμης γυναίκας ερωμένης χρησιμεύουν για να τραβήξει την προσοχή στη δική του ασυνήθιστη θέση: είναι εκείνος που είναι ο ερώμενος κι εκείνη που τον καταδιώκει. Βγάζοντας αυτόν το λόγο ο Δέλφης προχωρεί αρκετά για να αποκαταστήσει παραδοσιακούς ρόλους.

119[691] ἢ τρίτος ... φίλος «με δύο ἢ τρεις φίλους». Συνήθως σε τέτοιες φράσεις χρησιμοποιείται το αὐτός. αὐτίκα νυκτός: για τη γενική με το χρονικό επίρρημα πρβλ. 532 νυκτός ἄωρί.

120[692] μᾶλα ... Διωνύσοιο: τα μήλα είναι δείγμα ἔρωτα. Ἴσως ἐδῶ λέγεται ὅτι εἶναι του Διόνυσου επειδή εἶναι προστάτης ὄσων πίνουν στο συμπόσιο.

121-2[693-4] λεύκαν... περὶ ζώστραισιν ἐλικτάν «<ένα στεφάνι από> λεύκα πλεγμένο με ταινίες <από μαλλί>» (=περιελικτάν ζώστραισι). Ο Ηρακλῆς ἔφερε τη λεύκα στην Ελλάδα και αυτό το εἶδος στεφανιού, που αποτελείται από λωρίδες πρασινάδας και μαλλιού, φαίνεται πως συνδέεται ιδιαίτερα μαζί του (βλ. Gow ad loc.). Ο Δέλφης φαντάζεται τον εαυτό του, ἴσως με κάμποση ματαιοδοξία, να φορά ένα στεφάνι, χαρακτηριστικό του προστάτη του αθλητισμού.

124-8[696-700] ἐδέχεσθε ... ὠθεῖτε ... ὑμέας: οι πληθυντικοί ἀναφέρονται, ἴσως αρκετά συγκαταβατικά, στο σπιτικό της Σιμαίθας, που φαίνεται να αποτελείται μόνο από εκείνην και τη Θεστυλίδα. καί κ' ... τὰδ' ἦς φίλα «αὐτό θα μου ἴδινε χαρά» (μτφρ. Σ.Γ. Χατζηκώστα).

126[698] εὖδον «Θα κοιμόμουν <ευχαριστημένη>»: το κε το καταλαβαίνουμε από το στ. 124.

130-8[702-10] Ο τόνος του λόγου του Δέλφη γίνεται ὑποπτα ἐξεζητημένος. Η Σιμαίθα ἀποκαλεῖ το σπίτι της δῶμα (17, κτλ., 103)· ο Δέλφης το ἔχει ἤδη ἀποκαλέσει στέγος (116) και χρησιμοποιεῖ τώρα τις λέξεις μέλαθρον (132) και θάλαμος (136), που εἶναι ἄκρως ποιητικές λέξεις. Οι δυοσίωνα τετριμμένες σκέψεις του για τις συνέπειες του ἔρωτα εἶναι ολοφάνερα ψεύτικες.

130[702] χάριν ... ἔφαν ... ὀφείλειν «δηλώνω ὅτι χρωστώ χάρη ...»: το ἔφαν εἶναι ἓνα εἶδος ἀόριστου με σημασία ἐνεστώτα.

Το βιβλίο αυτό αποτελεί την πρώτη ελληνόγλωσση ανθολογία με αποσπάσματα από έργα των κυριότερων αλεξανδρινών ποιητών. Η έκδοση περιλαμβάνει εισαγωγή στην ελληνιστική εποχή (ιστορικές εξελίξεις, κοινωνικό και θρησκευτικό υπόβαθρο, σημασία της Αλεξάνδρειας ως νέας πνευματικής πρωτεύουσας του ελληνόφωνου κόσμου) και πνευματική δημιουργία (φιλολογία και λογοτεχνική παραγωγή).

Ο συγγραφέας ανθολογεί τους σημαντικότερους εκπροσώπους της ελληνιστικής ποίησης (Καλλίμαχο, Κλεάνθη, Άρατο, Νίκανδρο, Θεόκριτο, Σιμία, Φανοκλή, Απολλώνιο Ρόδιο, Μόσχο, Βίωνα, Ριανό, Λυκόφρονα, Ηρώνδα, Μάχωνα) καθώς και αριθμό επιγραμμάτων και αποσπασμάτων συμποτικής ποίησης. Η έκδοση ολοκληρώνεται με λεπτομερέστατα σχόλια που αφορούν την παράδοση του κειμένου, την ερμηνεία, το πρόβλημα της ειδολογικής κατάταξης και τον αλεξανδρινό εγκυκλοπαιδισμό.

Ο **Neil Hopkinson** είναι Εταίρος του Trinity College στο Πανεπιστήμιο του Cambridge και ένας από τους σημαντικότερους μελετητές της ελληνιστικής και ύστερης αρχαίας ελληνικής ποίησης. Εκτός από την *Ανθολογία Ελληνιστικής Ποίησης* έχει δημοσιεύσει τα έργα *Callimachus: Hymn to Demeter*, *Greek Poetry of the Imperial Period*, *Studies in the Dionysiaca of Nonnus* (επιμ.) και μία σχολιασμένη έκδοση του 13ου Βιβλίου των *Μεταμορφώσεων* του Οβιδίου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

025000196484

ΚΛΑΣΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ISBN 960-375-919-8

9 789603 759195

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ.ΣΙ.Σ 3919